

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj IV.

V sredo 14. Prosenca. 1846.

List 2.

Veščice poduk.

(Gorenoluziška narodna pesem. *)

Šla žet je travičico déklica
Do bližniga gaja zeleniga;

Je urno našela snopičev zlo
In v breme zložila jih vse lepó.

Al kadar je ona ustajala,
Je tanjka šlenila jo vejčica.

„Počakaj me vejčica moja ti,
Zakaj me tak ojstro šlenila si!“

„Jaz imam doma dva brateca,
Odrezat' bom jima te vkazala.“

„Bom jima odrezat' te vkazala,
Te bosta per polti odsekala.“

„Porežejo naj me na zimo vse,
Poženem na leto mladike še,“

„Še lepši, čverstejši mladičice,
Se lepši in mlajši kot so leté.“

„Al svojo če déklica čast zgubiš,
Nazaj je nikdar več ne zadobiš!“

Cigale.

*) Ta pesmica je vzeta iz zbirke lužiških narodnih pesem od Haupta in Smolerja, ki sta v letu 1841 gorenoserbske in v letu 1843 dolenoserbske narodne pesme po serbsko in po nemško, vsako z napevi izdala. Lužičanje, ali Serbi, kakor sami sebi pravijo, veliciga nekdanj od Sale čez reko Labo noter do Odre prebivajočiga rodu slovenskiga mali ostanek, pod saksonskim in pod pruskim kraljem, razdeljujejo se v gorejne (poleg Smolerja 92,000 duš) in dolenje (poleg Smolerja 72,000) Lužičane, in govore sicer lastno slovensko narečje; vendar se gorenoserbsko českimu, dolenoserbsko pa poljskimu narečju bolj bliža. Če prav se tajiti ne da, da je z nemšino govor njihov že močno popačen in da v njih pesmih več čisto slovanskiga duha ne najdeš; se vendar iz družih pesmic, iz njihovih šeg in navad in iz celiga življenja domačiga koj Slovanov čversta podoba zasveti; tudi čudna enakost njih lužiških basen in pripoved s slovenskimi, kakor jih je pisatelj teh verstic na Krajskim slišal, mora Slovencu zanimiva biti. Kogar bi pa veselilo, s tem slovanskim bratom bolj soznaniti se; temu priporočam imenovano Hauptovo in Smolerjevo zbirko.

Nekaj kemije (ločbe) kmetovavcam.

(Nadalje.)

2. §. Ali je kemija za kmeta in rokodelca?

Povsod se najdejo terdoglavni kmetovavci in rokodelci, ki z odpertimi očmi nočejo viditi, ne z ušesmi slišati; zmiraj staro neumno terdijo, če so ravno njih sosede že boljiga prepričani; svoje dela večkrat po suženjsko z nejevoljo, prisiljeno, kot vprežena živina in tedaj zanikerno opravljajo; ali pa baháje postopajo, po kerčmah tičaje očinstvo in sleparsko vsvojene denarje zapravljajo, dokler čisto na nič ne pridejo. Takim, ko bi ravno gospòsko suknjo nosili, ne gré kemije pisati; to bi bilo prazno slamo mlatiti. Ker v svoji slepòti že vse vedó, so jim Novice, in kar je v Novicah, prazna reč; božjaka bi za-nje ne dali, pa tudi iz prijaznosti posojenih ne brali.

Hvala pa Bogú! de med kmetovavci gospòskiga in tudi kmetiškiga stanú je čedalje več iskrenih gospodarjev, kateri bi radi svoje kmetijstvo povzdignili; radovednih fantov ali ukaželnih mladenčev, ktere mika po koristnih vednostih sčasama višjeji blažnost doseči. Takim le s sercam želimo v njih razjasnjenje, in k njih prihodnjimu koristu nekatere poglavniši in potrebniši kemijske resnice razložiti.

Težko je takó globoko učenost v čisto novim oblačilu, v slovenskim večkrat pomankljivim jeziku pokazati, in od tega takim pisati, kateri razun dobro brati, od posvetnih učenost malo ali nič ne vedó. Ali takó je tudi pri družih naródi, učenostih in v vsih jezikih bilo; z novo učenostjo so prišle tudi nove besede, de v primeri, kakor je národ bolj razjasnjen, omikan ali izobražen, tudi v bolj čistim in bogatšim jeziku govori. Če bomo tedaj prisiljeno kake nove besede vpeljali, bomo vselej poskerbeli, jih tudi razložiti. Bravci bi pa ne smeli na njih pomenik pozabiti, zakaj sicer bi več naslednjiga branja ne razumeli.

Neučen nima misliti, de bo naših spiskov jih le enkrat bravši, se polastil; ta ne gré takó hitro; učenc mora večkrat prebrati, resnico živo pre-